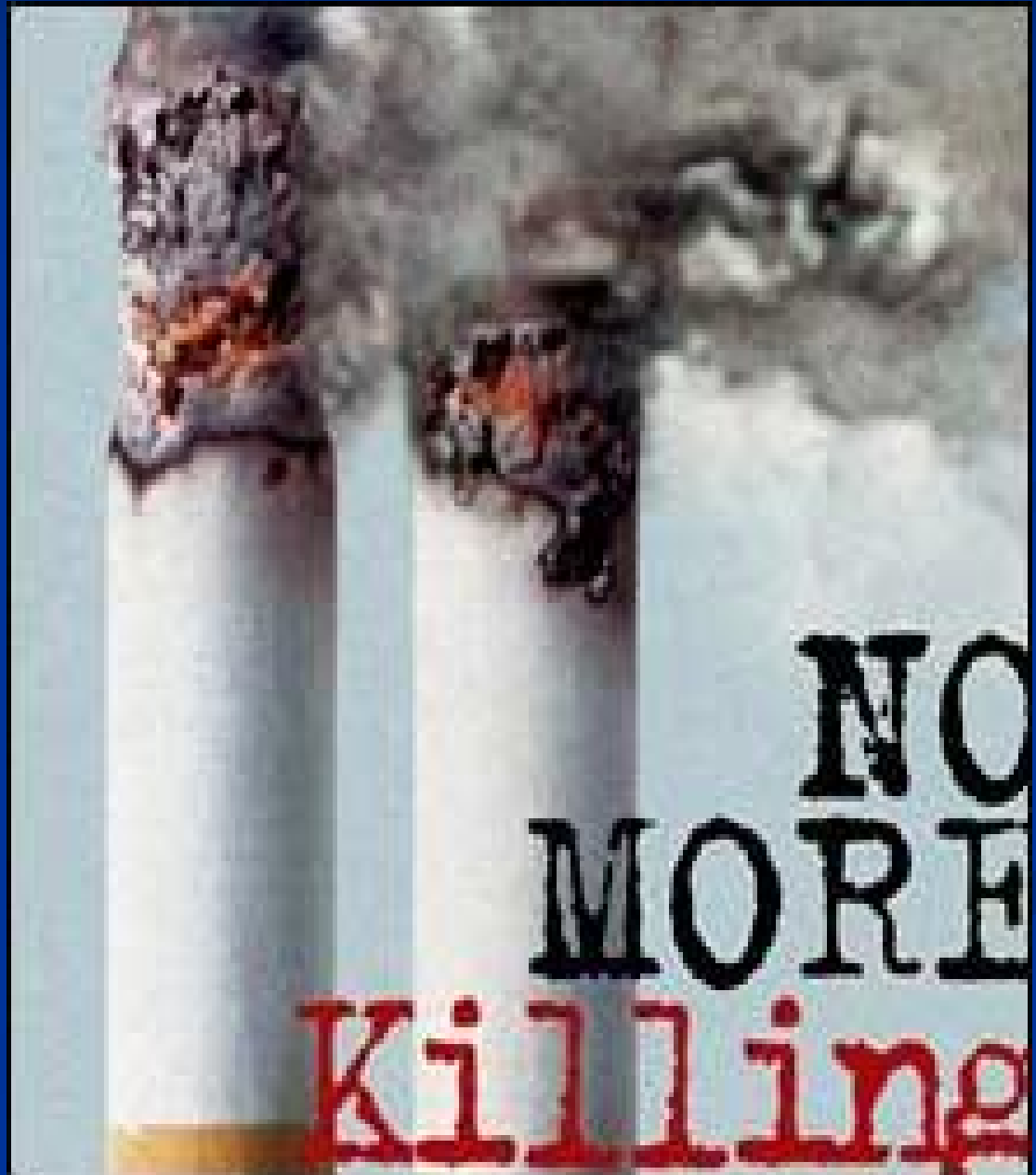

Rizika farmakoterapie pri odvykaní fajčenia - novinky a postupy

MUDr. Jozef Čupka
SVL ČLS JEP

Nikotin

- Alkaloid obsažený v listech tabáku
- Selektivní agonista nikotinových receptorů v CNS i v periférii
- absorpce z dutiny ústní, z dýchacích cest
- Snadno prochází membránami, včetně bariéry hematoencefalické
- Silně návyková látka

NIKOTIN

POZITIVNÍ ÚČINKY

PROTI ÚZKOSTEM

KRÁTKODOBĚ
STIMULUJÍCÍ PAMĚŤ

USNADNĚNÍ SOCIÁLNÍ
KOMUNIKACE

NEGATIVNÍ ÚČINKY

ZÁVISLOST

OVLIVŇOVÁNÍ
NERVOVÝCH
PŘENAŠEČŮ

RUŠENÍ SPÁNKU
A BIORYTMŮ

KOUŘENÍ JE ŠKODLIVÉ

Tabák – se žvýkal, kouřil v dýmce,
cigareta - od r. 1870.

Cigareta obsahuje :

- A) Dehtové látky (kancerogenní)
- B) Nikotin – prudký buněčný jed
- C) Oxid uhelnatý (způsobuje omezení přístupu kyslíku na erytrocyty)
- D) Chem. dráždidla a kancerogeny (kobalt, čpavek, arzenik ... až 4000 látek)

**V 1 cigaretě od 1 až do 3 mg
NIKOTINU DLE způsobu kouření!
60 mg nik. = smrtelná dávka**

Objektivizace expozice tabákovému kouři

- **Smokerlyzer** - průkaz CO ve vydechovaném vzduchu v posledních 3-12 hod.
  - umožní posoudit míru kuřáctví, demonstrovat zlepšení zdraví po zanechání a verifikace ústního sdělení
- **Kotinin** – metabolit nikotinu – průkaz v moči, krvi, slinách – 24-48 h
- **Thiokyanát** – metabolit kyanidu přítomného v tabákovém kouři – průkaz v séru, moči (nespecifický test po dobu 2-3 týdnů)

- ASSIST - **P**omozte přestat:
- psychosociální podpora (ptejte se, kdy nejčastěji kouří a porad'te, aby si předem připravil náhradní činnost)
- farmakologická léčba (u pacientů fyzicky závislých na nikotinu, tj. zapalují si do 1 hodiny po probuzení či kouří víc než 15 cigaret denně)

Proč je tak obtížné přestat kouřit?

Abstinenční příznak	Doba trvání	Procento postižených z celkového počtu těch, co přestali kouřit
Lehké závratě	Méně než 48 hodin	10 %
Noční probouzení	Méně než 1 týden	25 %
Špatná koncentrace	Méně než 2 týdny	60 %
Touha po cigaretě	Více než 2 týdny	70 %
Podrážděnost/agresivita	Méně než 4 týdny	50 %
Deprese	Méně než 4 týdny	60 %
Neklid	Méně než 4 týdny	60 %
Zvýšená chuť k jídlu	Více než 10 týdnů	70 %

Projevy s odstupem času:

- nabírání na váze cca 3-4 kg za rok (individuálně i více) = vhodná úprava stravovacích návyků
- zpomalení peristaltiky – obstipace = pitný režim
- možnost zhoršení Parkinson sy – případná úprava medikace

Abstinenční příznaky: kombinace fyzického a psychického stavu, která komplikuje léčbu závislosti na tabáku

LÉČBA NUTNÁ MINIMÁLNĚ 3 MĚSÍCE, LÉPE 6 MEŠÍCŮ

Abstinenční příznaky

*Podrážděnost,
frustrace, vztek*
(<4 týdny)¹

*Nespavost,
poruchy spánku*
(<4 týdny)¹

Nutkání kouřit
(>10 týdnů)

*Depresivní
nálada*
(<4 týdny)¹

*Nervozita,
netrpělivost*
(<4 týdny)¹

*Zvýšená chuť k jídlu,
nárůst hmotnosti*
(>10 týdnů)¹

Obtížné soustředění
(<4 týdny)¹

FARMAKOTERAPIE a finance

- Náhradní nikotinová terapie (NNT)
  - náplast - cca 440 - 450 Kč / 7 ks / týden
  - žvýkačka - cca 190 - 200 Kč / 30 ks / týden
  - podjazyková tableta – cca 200 Kč / 30 ks / týden
  - inhalátor – cca 340 Kč / 18 ks / 3-7 dní
  - pastilky – v nejbližší době na trhu
- Bupropion – antidepresivum
  - Zyban** – cca 3150 Kč / 60 tbl / měsíc (hradí pacient)
  - Wellbutrin** – cca 850 Kč / 60 tbl / měsíc (ZP)
- CHAMPIX-Vareniklin (parciální agonista nikotinových receptorů alfa 4 beta 2)- cca 1800 Kč/měsíc

Velká Británie – léčba F 17

2002-3 .....24.5 milionů GBP

2003-4 .....41 milionů GBB

2004-5 .....46 milionů GBP

2005-8 .....51 milionů GBP

FARMAKOTERAPIE

■ Náhradní nikotinová terapie – nejstarší forma farmakoterapie - **NICORETTE, NIQUITIN**

náplast - 5-10-15mg/7-14-21mg

žvýkačka – 2-4mg

podjazyková tableta – 2 mg

inhalátor – 10 mg   pastilky – 2mg

1 cigareta = 1-3mg nikotínu

Typický kuřák 1 balíčku denně:

→ absorbuje 20 – 40 mg nikotinu/den

Bupropion-Wellbutrin 150mg, Zyban

- antidepressivum – inhibitor zpětného vychytávání noradrenalinu a dopaminu
- Podávat 3-4 měsíce po datu ukončení kouření
- KI: tendence ke křečím – epilepsie ,
záchvatové stavy , úraz hlavy, nádory mozku
poruchy příjmu potravy, současná léčba
inhibitory MAO /nejdříve 14 dní po vysazení/
- Dávka-zahájení 1-0-0 týden, pak zvýšit na 1-0-1

Vareniklin - Champix

Vykazuje mírnou agonistickou aktivitu a brání nikotinu aktivovat tyto receptory a uvolňovat dopamin (snižuje pocit uspokojení)

- Sníží potřebu kouřit, zabraňuje abstinčním příznakům, zkušenosti cca 2 roky a 9 milionů kuřáků,
- Dávka-zahájení týden, pak plná účinnost při 1-0-1

Lze případně i snížit na 1/2-0-1/2

NU: nausea – zapít 4-5dcl vody, barevné sny, suicidální tendence ?!

FARMAKOTERAPIE -kombinace

- LZE KOMBINOVAT VŠE NAVZÁJEM,
ALE LOGICKÉ JSOU:

- a) náhradní nikotinová terapie – NNT + Bupropion

- Při depresích či anxiétách

- **b) Bupropion + Vareniklin (Champix)**

Při depresích či anxiétách

- **c) Vareniklin (Champix) + NNT - při obavách z tlousnutí**

Ovlivnění účinku léčiv kouřením

■ Farmakodynamické

- v CNS – především nikotin
- v periférii - nikotin

■ Farmakokinetické

- ve fázi absorpce – nikotin, další produkty
- ve fázi metabolismu – především polycyklické uhlovodíky

Farmakodynamické interakce nikotinu

- **Betablokátory**
  - Menší pokles TK a TF
- **Benzodiazepiny**
  - Menší sedativní efekt
- **Opioidy**
  - Snížení analgezie

Ovlivnění účinku léčiv kouřením

■ Farmakokinetické

■ ve fázi absorpce

■ Inzulin subkutánně

- Vazokonstrikce – snížení vstřebání

■ Inzulin inhalačně

- Zvýšení absorpce – poškození epitelu?

Ovlivnění účinku léčiv kouřením

- Farmakokinetické
- ve fázi metabolismu
  - Warfarin
    - Kazuistika zvýšení účinku po přerušení kouření
  - Psychofarmaka
  - Teofylin

Farmakoterapeutické alternativy I

- 1/ Doporučeny jako léky druhé volby US FDA
  - Léky registrované jako antihypertenziva, současně možné užít i v odvykání kouření
    - Clonidine
    - Mecamylamine – nonkompetitivní antagonist nikotinových receptorů
- 2/ Látky s nedostatečnou evidencí účinnosti – lobelin, silver acetate, tablety s glukózou, naltrexon a naloxon

Farmakoterapeutické alternativy II

- Antidepresivum s prokázaným účinkem při léčbě nikotinové závislosti-**nortryptilin**- TCA. Má dobré parametry účinnosti, není však lékem první volby pro množství vedlejších účinků /Cochrane- Antidepressant in smoking cessation/
- SSRI a anxiolytika v monoterapii zmírňují abstinenční příznaky , nemají však prokázaný účinek na celkovou úspěšnost při odvykání kouření /Cochrane, antidepress. and anxiolytics in smoking cessation/

Budoucí léky = „medikalizace“ kouření

- Rimonabant (blokátor kanabinoidních receptorů CB1) – prakticky se neosvědčil
- Cytisin (=Tabex v prodeji, ne v ČR)
- -----
- Vakcíny (aktivní i pasivní)
- Selegiline (MAO-B inhibitor)
- BP 897 (parciální agonista D3 receptoru)

Impact of Monotherapy (6-months)

Medication	No of arms	Estimated odds ratio	Estimated abstinence rate
Placebo	80	1.0 (95% C. I.)	13.8 (95% C. I.)
Varenicline (2 mg/day)	5	3.1 (2.5, 3.8)	33.2 (28.9, 37.8)
Nicotine Nasal Spray	4	2.3 (1.7, 3.0)	26.7 (21.5, 32.7)
High Dose Nicotine Patch (>25mg)	4	2.3 (1.7, 3.0)	26.5 (21.3, 32.5)
Long-Term Nicotine Gum (>14wks)	6	2.2 (1.5, 3.2)	26.1 (19.7, 33.6)
Varenicline (1 mg/day)	3	2.1 (1.5, 3.0)	25.4 (19.6, 32.2)
Nicotine Inhaler	6	2.1 (1.5, 2.9)	24.8 (19.1, 31.6)
Clonidine	3	2.1 (1.2, 3.7)	25.0 (15.7, 37.3)
Bupropion SR	26	2.0 (1.8, 2.2)	24.2 (22.2, 26.4)
Nicotine Patch (6-14 weeks)	32	1.9 (1.7, 2.2)	23.4 (21.3, 25.8)
Long-Term Nicotine Patch (>14 weeks)	10	1.9 (1.7, 2.3)	23.7 (21.0, 26.6)
Nortriptyline	5	1.8 (1.3, 2.6)	22.5 (16.8, 29.4)
Nicotine Gum (6-14 weeks)	15	1.5 (1.2, 1.7)	19.0 (16.5, 21.9)

Meta-analysis n = 86 (2008)

Procesy změny motivace k odvykání kouření tabáku

Trhaná linie procesu změny reflektuje skutečnost, že motivace nutná ke změně se neprojevuje kontinuálně po celou dobu

NETRAPTE SE SA

NOVÝ ZPŮSOB LÉČBY VÁM PROZRADÍ L

HOME

O KOUŘENÍ

MOŽNOSTÍ LÉČBY

RADY PŘI ODVYKÁNÍ

PORADNA LÉKAŘE

DISKUSE

KUŘÁCKÉ PŘÍBĚHY

KOUŘENÍ JE NEMOC

Na začátku to tak nemusí vypadat, člověk si občas ve společnosti rád zapálí – a chutná mu to. Co ale dělat, když už z toho nikud požitek z kouření přeroste v závislost? Závislý kuřák má stejné příznaky jako uživatelé tvrdých drog, například heroínu. Přestat kouřit a zbavit se závislosti na nikotinu je těžké, nikoli však nemožné. Statistiky ukazují, že 80 % kuřáků si přeje přestat kouřit. Rovněž je prokázáno, že z kuřáků, kteří se pokusili přestat bez cizí pomoci, „jen“ 2 % byla úspěšná pouze 2 %. Do roka se 98 % z nich ke kouření opět vrátilo.

ON-LINE

VYHLEDEJ LÉKAŘE
A OBJEDNEJ SE!

KALKULAČKA

SPOČÍTEJTE SI VAŠE VI

VYHLEDAT LÉKAŘE

Vyhledejte si odborné kontakty ve vašem regionu

Odbornou péčí, které se Vám odvykání kouření je možno roz

1. SPECIALIZOVANÁ CENTRA A PORADNA

CENTRA PRO LÉČBU ZÁVŮJZÍ TABÁKU - vysoce specializovaný personál s nabídkou komplexní péče při odvykání kouření. Mám léků, které vám pomohou přestat kouřit.
➔ Lékařská péče zdarma, možnost příspěvku na léky až 1000 Kč

PORADNA PRO ODVYKÁNÍ PRAKTICKÝCH LÉKAŘŮ. Centrum pro odvykání a možnosti přestat kouřit vám pomohou přestat kouřit.
➔ Lékařskou péči zatím poskytuje pacient si ji platí, možnost příspěvku na léky až 1000 Kč

Připojení k místní síti
Rychlost: 100,0 Mb/s
Stav: Připojeno

Marlboro

country

Moderní je nekouřit

www.plesk.zde.cz